

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy III czteroletniego liceum-Oblicza geografii cz3, wydawnictwo Nowa Era (zakres podstawowy)

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
2	3	4	5	6
I. Różnicowanie środowiska przyrodniczego Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● podaje wartość powierzchni Polski oraz długość granic ● wymienia i wskazuje na mapie państwa graniczące z Polską ● wskazuje współrzędne geograficzne najdalej wysuniętych punktów ● wymienia obszary morskie wchodzące w skład terytorium Polski ● wymienia na podstawie mapy tematycznej jednostki tektoniczne Europy ● podaje przykłady państw europejskich, które leżą w obrębie różnych struktur geologicznych ● przedstawia podział dziejów Ziemi na ery i okresy ● przedstawia podział surowców mineralnych ● wymienia nazwy surowców mineralnych i ich występowanie w regionie, w którym mieszka 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● prezentuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej charakterystyczne cechy położenia fizycznogeograficznego Polski ● przedstawia podział Polski na regiony fizycznogeograficzne i wskazuje te regiony na mapie ● prezentuje na podstawie mapy geologicznej przebieg strefy T–T na obszarze Europy ● podaje przykłady ważnych wydarzeń geologicznych charakterystycznych dla każdej ery ● wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych zasobów surowców mineralnych w Polsce ● wymienia nazwy surowców mineralnych występujących w regionie, w którym mieszka ● odczytuje informacje z krzywej hipsograficznej Polski ● wymienia na podstawie mapy zlodowacenia w Polsce i ich zasięgi ● omawia na podstawie map klimatycznych i klimatogramów cechy klimatu Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● przedstawia charakterystyczne cechy położenia fizycznogeograficznego, matematycznego i geopolitycznego Polski ● wymienia i wskazuje na mapie jednostki tektoniczne występujące na obszarze Polski oraz regionu, w którym mieszka ● omawia na podstawie tabeli stratygraficznej najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej obszaru Polski ● omawia znaczenie gospodarcze głównych zasobów surowców mineralnych Polski ● przedstawia cechy rzeźby terenu Polski i jej pasowy układ ● opisuje na podstawie infografiki formy rzeźby polodowcowej ● omawia zróżnicowanie przestrzenne temperatury powietrza, opadów atmosferycznych i okresu wegetacyjnego w Polsce ● porównuje na podstawie mapy klimatycznej zimowe i letnie temperatury powietrza w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy charakterystyczne terytorium oraz granic Polski ● omawia na podstawie tabeli i mapy tematycznej główne cechy budowy platformy wschodnioeuropejskiej ● omawia na podstawie map geologicznych i różnych źródeł informacji ważniejsze wydarzenia geologiczne we własnym regionie ● wyjaśnia przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia surowców mineralnych w Polsce ● omawia wpływ budowy geologicznej na ukształtowanie powierzchni Polski ● charakteryzuje poszczególne pasy ukształtowania powierzchni Polski ● wykazuje wpływ czynników klimatotwórczych na klimat w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ocenia konsekwencje położenia fizycznogeograficznego, matematycznego i geopolitycznego Polski ● charakteryzuje na podstawie informacji z różnych źródeł dowolny makroregion w Polsce ● opisuje na podstawie mapy tektoniczno-geologicznej Europy budowę geologiczną Polski na tle europejskich jednostek geologicznych ● omawia skutki orogenezy hercyńskiej w Europie ● wyjaśnia geologiczne uwarunkowania tworzenia się i występowania surowców energetycznych ● identyfikuje związki pomiędzy budową geologiczną Polski i własnego regionu a głównymi cechami ukształtowania powierzchni ● porównuje ukształtowanie powierzchni w pasie nizin i pasie

<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy ukształtowania powierzchni Polski określa, w którym pasie rzeźby terenu jest położony region zamieszkania wymienia czynniki wpływające na klimat Polski wymienia termiczne pory roku podaje na podstawie mapy tematycznej długość okresu wegetacyjnego i jego zróżnicowanie w Polsce wskazuje na mapie wybrane rzeki Polski i podaje ich nazwy podaje na podstawie mapy główne cechy sieci rzecznej w Polsce wymienia największe i najgłębsze jeziora w Polsce i wskazuje je na mapie wymienia na podstawie mapy największe sztuczne zbiorniki wodne w Polsce wyjaśnia znaczenie terminu <i>jeziorność</i> określa położenie Morza Bałtyckiego charakteryzuje linię brzegową Morza Bałtyckiego wskazuje na mapie główne zatoki, wyspy i cieśniny Morza Bałtyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia masy powietrza kształtujące warunki pogodowe w Polsce wskazuje obszary nadwyżek i niedoborów wody w Polsce wymienia główne cechy sieci rzecznej w Polsce wymienia zalety śródlądowego transportu wodnego omawia na podstawie map tematycznych rozmieszczenie jezior w Polsce wskazuje na mapie ogólnogeograficznej przykłady poszczególnych typów jezior omawia czynniki wpływające na temperaturę wód powierzchniowych Morza Bałtyckiego wskazuje najbardziej i najmniej zasolone rejony Morza Bałtyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny niedoboru wody w wybranych regionach Polski opisuje asymetrię dorzeczy Wisły i Odry oraz wyjaśnia jej przyczynę porównuje na podstawie fotografii i planów jeziora morenowe i rynnowe oraz podaje ich przykłady opisuje funkcje sztucznych zbiorników wodnych podaje przyczyny różnego zasolenia wód powierzchniowych Morza Bałtyckiego opisuje florę i faunę Morza Bałtyckiego omawia formy ochrony Morza Bałtyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia gospodarcze konsekwencje długości trwania okresu wegetacyjnego w różnych regionach Polski podaje skutki niedoboru wody w wybranych regionach kraju omawia główne typy genetyczne jezior omawia znaczenie przyrodnicze, społeczne i gospodarcze (w tym turystyczne) jezior i sztucznych zbiorników w Polsce ocenia stan środowiska przyrodniczego Bałtyku 	<p>pojezierzy oraz wyjaśnia przyczyny tych różnic</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia charakterystykę klimatologiczną wybranego regionu dokonuje na podstawie informacji z różnych źródeł analizy zasobów wodnych w swoim regionie przedstawia perspektywę rozwoju żeglugi śródlądowej w Polsce wyjaśnia, dlaczego północna część Polski ma większą jeziorność niż reszta kraju omawia działania, które przyczyniają się do poprawy środowiska przyrodniczego wód Bałtyku
---	---	--	---	---

II. Ludność i urbanizacja w Polsce

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje aktualną liczbę ludności w Polsce wskazuje na mapie województwa i ich stolice wymienia województwa o wysokim i niskim współczynniku przyrostu naturalnego podaje cechy piramidy wieku i płci ludności Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny wyludniania się określonych regionów Polski wymienia poszczególne szczeble podziału administracyjnego Polski oblicza współczynnik przyrostu naturalnego porównuje na podstawie wykresu średnią długość życia Polek i Polaków podaje przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia ludności w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia na podstawie wykresu zmiany liczby ludności Polski analizuje zmiany liczby ludności w miastach i na wsiach omawia na podstawie mapy cechy podziału administracyjnego Polski analizuje na podstawie wykresu zmiany współczynnika przyrostu naturalnego ludności w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zmian liczby ludności Polski w latach 1946–2019 omawia na podstawie mapy zmiany liczby ludności w poszczególnych województwach przedstawia konsekwencje zmian liczby ludności Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny zmian liczby ludności w swoim województwie w XXI w. prognozuje skutki współczesnych przemian demograficznych w Polsce dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju wyjaśnia zmiany kształtu piramidy wieku i płci ludności Polski
--	---	---	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • podaje aktualną wartość wskaźnika gęstości zaludnienia w Polsce • wymienia na podstawie mapy gęstości zaludnienia regiony silnie i słabo zaludnione • wymienia obszary o dodatnim i ujemnym współczynniku salda migracji wewnętrznych w Polsce • wymienia największe skupiska Polonii na świecie • posługuje się terminami: <i>aktywny zawodowo, bierny zawodowo, bezrobotny, stopa bezrobocia</i> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>współczynnik aktywności zawodowej</i> • wymienia ekonomiczne grupy wiekowe ludności • wymienia podstawowe jednostki osadnicze • posługuje się terminem <i>wskaźnik urbanizacji</i> • podaje nazwy największych miast Polski • podaje przykłady aglomeracji monocentrycznych i policentrycznych w Polsce • wymienia województwa wysoko i nisko zurbanizowane 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zróżnicowanie przestrzenne współczynnika salda migracji wewnętrznych w Polsce • podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce • wymienia czynniki wpływające na aktywność zawodową ludności • podaje różnice między miastem a wsią • prezentuje na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w Polsce • wymienia główne funkcje miasta i podaje ich przykłady • charakteryzuje osadnictwo wiejskie w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny starzenia się polskiego społeczeństwa • wymienia główne bariery osadnicze na obszarze Polski • omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • wyjaśnia zmiany kierunków migracji wewnętrznych w Polsce • podaje główne kierunki współczesnych emigracji Polaków • oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego • analizuje na podstawie danych statystycznych strukturę zatrudnienia w Polsce • porównuje strukturę zatrudnienia we własnym województwie ze strukturą zatrudnienia w Polsce • określa przyczyny bezrobocia w Polsce • omawia najważniejsze cechy sieci osadniczej Polski • przedstawia czynniki rozwoju miast • opisuje współczesne funkcje wsi 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego według województw • omawia przyczyny małej liczby urodzeń w Polsce • omawia główne cechy struktury demograficznej Polski według płci i wieku • omawia na podstawie map tematycznych wpływ czynników przyrodniczych i pozapryrodniczych na rozmieszczenie ludności w Polsce • przedstawia pozytywne i negatywne skutki migracji zagranicznych Polaków • analizuje przyrost rzeczywisty ludności Polski w przedziale czasowym • porównuje na podstawie wykresu współczynnik aktywności zawodowej Polski z wartościami dla wybranych krajów • wyjaśnia przyczyny zmian struktury zatrudnienia ludności Polski • omawia zróżnicowanie przestrzenne stopy bezrobocia w Polsce • analizuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i podaje przyczyny jego zróżnicowania • charakteryzuje czynniki wpływające na współczesne przemiany polskich miast • omawia przyczyny zmian w osadnictwie wiejskim w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce • opisuje przykłady wpływu ruchów migracyjnych na rozmieszczenie ludności w Polsce • wykazuje zależność struktury zatrudnienia od poziomu rozwoju gospodarczego poszczególnych regionów w naszym kraju • omawia sytuację na rynku pracy we własnej miejscowości (gminie, powiecie) • określa wpływ przemian społeczno-gospodarczych na procesy urbanizacyjne i osadnictwo wiejskie w Polsce
III. Gospodarka Polski				
Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

<ul style="list-style-type: none"> ● wymienia na podstawie mapy obszary o najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju rolnictwa w Polsce ● wyjaśnia znaczenie terminu <i>rolnictwo ekologiczne</i> ● wymienia mocne i słabe strony rolnictwa ekologicznego ● podaje liczbę gospodarstw ekologicznych w poszczególnych województwach ● wyjaśnia znaczenie terminów: <i>system wolnorynkowy, prywatyzacja</i> ● wyjaśnia znaczenie terminu <i>innowacyjna gospodarka</i> ● wymienia główne działy i wyroby przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce ● wymienia najważniejsze rodzaje transportu w Polsce ● wyjaśnia znaczenie terminów: <i>węzeł transportowy, terminal transportowy</i> ● wymienia główne węzły i terminale transportowe w Polsce ● wymienia najważniejsze porty handlowe, pasażerskie i rybackie w Polsce ● wymienia towary przetwarzane w polskich portach handlowych ● wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Polski ● wyjaśnia znaczenie terminu <i>infrastruktura turystyczna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ● przedstawia regionalne zróżnicowanie przyrodniczych warunków rozwoju rolnictwa w Polsce ● prezentuje na podstawie wykresu strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce ● omawia cechy systemu rolnictwa ekologicznego w Polsce ● porównuje na podstawie wykresu liczbę gospodarstw ekologicznych oraz powierzchnię ekologicznych użytków rolnych w Polsce ● omawia cechy polskiego przemysłu przed 1989 r. ● podaje cechy przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce ● omawia zróżnicowanie przestrzenne gęstości dróg według województw w Polsce ● wskazuje na mapie Polski główne drogi wodne – rzeki, kanały ● wymienia warunki rozwoju transportu wodnego ● przedstawia cechy polskiej gospodarki morskiej ● wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> ● wymienia główne rodzaje zabytków kultury materialnej i niematerialnej 	<ul style="list-style-type: none"> ● omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa w Polsce ● analizuje udział i miejsce Polski w produkcji wybranych artykułów rolnych w Unii Europejskiej ● przedstawia przyczyny rozwoju rolnictwa ekologicznego ● przedstawia i rozpoznaje oznakowanie żywności ekologicznej ● podaje przyczyny przemian strukturalnych w przemyśle Polski po 1989 r. ● omawia zmiany zatrudnienia w przemyśle według sektorów własności w Polsce ● przedstawia rozmieszczenie ośrodków przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce ● podaje przyczyny zmian w polskim transporcie ● omawia zróżnicowanie sieci kolejowej w Polsce ● charakteryzuje transport lotniczy w Polsce ● porównuje na podstawie mapy ruch pasażerski w polskich portach lotniczych ● omawia współczesne znaczenie morskich portów pasażerskich w Polsce ● omawia strukturę przeładunków w głównych portach handlowych Polski ● przedstawia czynniki warunkujące rozwój turystyki w Polsce ● prezentuje na podstawie mapy zagospodarowanie turystyczne w różnych regionach Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ● ocenia przyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa we własnym regionie ● charakteryzuje wybrane regiony rolnicze w Polsce ● wskazuje cele certyfikacji i nadzoru żywności produkowanej w ramach systemu rolnictwa ekologicznego w Polsce ● charakteryzuje skutki przemian strukturalnych w przemyśle Polski po 1989 r. ● omawia na podstawie informacji z różnych źródeł wartość nakładów na działalność badawczo-rozwojową oraz ich dynamikę w Polsce ● uzasadnia potrzebę rozwijania nowoczesnych działów przemysłu ● przedstawia przyczyny nierównomiernego rozwoju sieci kolejowej w Polsce ● omawia rolę transportu w krajowej gospodarce ● określa rolę transportu przesyłowego dla gospodarki Polski ● charakteryzuje przemysł stoczniowy w Polsce ● przedstawia stan rybactwa i przetwórstwa rybnego w Polsce ● omawia znaczenie infrastruktury turystycznej i dostępności komunikacyjnej dla rozwoju turystyki ● omawia rolę turystyki w krajowej gospodarce ● ocenia walory przyrodnicze i kulturowe dla rozwoju turystyki wybranego regionu w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ● analizuje wpływ czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na możliwości przemian strukturalnych w rolnictwie Polski ● przedstawia pozytywne i negatywne skutki rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce ● ocenia wpływ przystąpienia Polski do Unii Europejskiej na rozwój przemysłu w naszym kraju ● przedstawia hipotezy dotyczące perspektyw rozwoju przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce ● omawia znaczenie głównych węzłów i terminali transportowych w gospodarce kraju ● opisuje specjalizacje polskich portów morskich ● określa perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce ● określa znaczenie lotnictwa w komunikacji krajowej i międzynarodowej ● wykorzystuje mapę i odbiornik GPS do opisanie atrakcji turystycznych na wybranej trasie
--	--	--	---	---

IV. Stan środowiska i jego ochrona w Polsce

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienia źródła zanieczyszczeń powietrza w Polsce• podaje przyczyny powstawania smogu• wymienia miasta w Unii Europejskiej najbardziej zanieczyszczone pyłami• wymienia rodzaje odpadów stanowiące zagrożenie dla środowiska• wyjaśnia główne motywy ochrony przyrody w Polsce• wymienia formy ochrony przyrody w Polsce• podaje na podstawie danych statystycznych liczbę obiektów będących poszczególnymi formami ochrony przyrody	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none">• przedstawia wielkość emisji ważniejszych zanieczyszczeń powietrza w Polsce• podaje przyczyny zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych• wskazuje na mapie przykłady parków narodowych, krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu w Polsce	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none">• charakteryzuje na wybranych przykładach zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego w Polsce• przedstawia konsekwencje emisji zanieczyszczeń powietrza• wymienia przyczyny degradacji gleb• opisuje walory wybranych parków narodowych• wymienia proekologiczne działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienia sposoby ograniczenia zanieczyszczenia atmosfery• analizuje produkcję odpadów przemysłowych i komunalnych w Polsce według województw• wyjaśnia różnice w sposobie ochrony przyrody w parkach narodowych i rezerwach przyrody• wymienia przykłady współpracy międzynarodowej na rzecz ochrony przyrody	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none">• wykorzystuje aplikację GIS do analizy stanu zanieczyszczenia powietrza w swoim regionie• uzasadnia konieczność podejmowania globalnych działań na rzecz ochrony atmosfery• uzasadnia konieczność własnych działań na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego
--	--	---	--	--